

4. Rezumatul celor mai semnificative rezultate științifice teoretice și aplicative, obținute în cadrul proiectului din anii 2015 – 2018

Cu privire la paleolitic, a fost: stabilită prezența în cadrul stațiunilor din paleoliticul mijlociu din zona Prutului a două faciesuri, mustertianului tipic cu forme bifaciale de tradiție levallois și cel de tradiție non-levallois; *obținute* primele date referitoare la analiza micromorfologică și geochimică a solului din stațiunea mustertiană Tețcani X; *demonstrat* că industriile litice ale stațiunilor datate în paleoliticul superior din zona Nistrului de Mijloc se atribuie atât tehnocomplexului Aurignacian, cât și tehnocomplexului de tip Gravettian. **Referitor la neolitic și eneolitic, au fost: prezentate** caracteristicile de bază ale evoluției neoliticului pruto-nistrean, elucidată problema originii și evoluției culturilor Criș, Band-Liniară și Bugo-Nistreană, coraporturile dintre ele și relațiile cu culturile învecinate etc.; *evidențiate* tipurile de plastică antropomorfă și complexele de cult specifice comunităților Precucuteni-Tripolie A din spațiul pruto-nistrean; *precizat* arealul și *identificate* zonele de maximă concentrare a monumentelor din perioada mijlocie a complexului cultural Cucuteni-Tripolie din regiunea Podișului Moldovei de Nord. **În privința perioadei de tranziție la epoca bronzului, au fost: identificate și clasificate** complexele de locuit, de producere și funerarespecifice aspectului de tip Gordinești din silvostepa nord-est-carpatică, *precizate* limitele cronologice de evoluție a acestuia, prin prisma datelor C14 și coroborării lor cu noile tehnologii în domeniul olăritului practicat de comunitățile respective; *atestat* influențe de tradiții culturale central-europene semnalate în anumite componente ale culturii materiale; *stabilită* originalitatea tipologică, limitele spațiale și cronologice ale siturilor și complexelor funerare de tip Ofatinți, precum și coraportul lor cu alte tipuri din cadrul culturii Cucuteni-Tripolie târzii din regiunile limitrofe; *catalogizate, descrise și ilustrate* cca 70 de complexe funerare cunoscute pentru grupurile cultural-cronologice ale culturii Tripolie din zona Bugului de Sud, Niprului Mijlociu, de la nord de Marea Neagră și de Azov; *identificate și descrise* 120 de complexe funerare și unele structuri de habitat de tip Usatovo, cunoscute în zona de sud a interfluviului pruto-nistrean. **Cât privește epoca bronzului, a fost: completat** repertoriul monumentelor atribuite etapei târzii a culturii Iamnaia, descoperite pe teritoriul României, Republicii Moldova și Ucrainei cu 140 de morminte tumulare din zona de stepă a interfluviului Nistru-Prut; *selectate și analizate* cca 90 de morminte duble și colective ale culturii Iamnaia din spațiul carpato-nistrean; *determinat* cadrul cronologic și cultural al apariției și evoluției unor categorii de piese de bronz (dălți cu toc de înmănușare longitudinal, vârfuri de lance cu lamele prevăzute cu perforații semiovale și vârfuri de lance cu urechiușe pe tocul de înmănușare) din perioada târzie a epocii bronzului în spațiul est-carpatic, de origine est-europeană – odată cu constituirea complexului cultural Sabatinovka-Noua-Coslogeni, fazele BzC–BzD; *demonstrat* că popularea zonei de stepă dintre Nistru și Dunăre în perioada târzie a epocii bronzului a fost condiționată în primul rând de factorii natural-geografici (prezența surselor de apă, a locurilor protejate natural, posibilitățile de a practica agricultura, creșterea animalelor etc.); *examinat* structurile social-economice, ritul și practicile funerare ale comunităților perioadei târzii a epocii bronzului din zona de stepă a spațiului pruto-nistrean – Sabatinovka (faza târzie) și Belozerka. **Cu referință la epoca hallstattiană, punctăm că: marcherii cronologici** ai culturii Chișinău-Corlăteni (bronzurile de tradiție central-europeană, specifice pentru perioadele mijlocie-târzie a epocii bronzului, răspândite în bazinul Dunării de Mijloc, Tisei Superioare și în bazinul carpatic cu precădere în perioadele BrD-HaA1 (sec. XIII-XII î.Hr.) permit să se afirme că apariția primelor comunități tracice în regiunea est-carpatică a avut loc deja în prima jumătate a sec. XI, probabil, chiar în ultima pătrime a sec. XIII î.Hr., proces datorat migrării unor grupuri de populație din bazinul Dunării de Mijloc, traseul deplasării constituindu-l regiunile piemontane din nordul Olteniei și Munteniei; *sistematizarea* informației cu privire la monumentele hallstattului timpuriu cu ceramică canelată (sec. XII–X î.Hr.) din spațiul carpato-nistrean (cca 20 de așezări, 11 necropole și morminte izolate, 15 depozite de bronzuri și piese de bronz descoperite izolat) a contribuit la delimitarea arealului, precum și a zonelor preferate pentru habitat. **Cu privire la perioada antică, menționăm că: s-a**

confirmat dependența amplasării siturilor de habitat ale tracilor septentrionali pe locuri înalte, greu accesibile, și apariția unui nou tip de structură – fortificația, iar în cadrul structurilor de trai – a locuințelor cu fundament și pereți din piatră, precum și unele cu pridvor/coridor, apariția pavajelor, piețelor etc., care probabil că au fost preluate din mediul grecesc; *evidențiat* specificul de amplasare a siturilor funerare, a ritului și ritualului de înmormântare practicat în arealul getic din dreapta Prutului. **În cadrul cercetărilor referitoare la epoca romană, au fost:** relevate particularitățile necropolelor sarmatice din bazinul Prutului de Mijloc, generalizate datele cu privire la ritul și ritualul funerar, a culturii materiale din perspectiva identificării legăturilor etno-culturale ale sarmaților cu populațiile sedentare din regiunea est-carpatică; *elaborată* tipologia tuturor componentelor structurilor de habitat, a anexelor gospodărești, a diferitor ateliere și a inventarului arheologic descoperit în așezările culturii Sântana de Mureș-Cerneahov din zona centrală a Republicii Moldova, caracterizată activitatea economică și îndeletnicirile casnice; *sistematizate* informațiile generale referitoare la tors, țesut, croitorie, precum și la unele resturi textile, semnalate în complexele culturii Sântana de Mureș-Cerneahov din spațiul est-carpatic. **Cu privire la perioada medievală, au fost:** *evidențiate* principalele activități economice; *analizate* piesele-indicatori cronologici, precum și datele ce indică asupra statutului siturilor și apartenenței etnice a populației sedentare din nordul Moldovei în sec. X–XII; *argumentat* că în sec. VIII–XI, perioada de existență a culturii Dridu, interfluviul Nistru-Dunăre a constituit o zonă de interferență culturală a diferitor popoare sedentare și migratoare, iar complexul ceramic al siturilor atestă atât perpetuarea unor tradiții culturale precedente, cât și apariția unor elemente noi care constituie specificul acestei epoci (anumite forme de vase, decor și generalizarea roții lente în olărie); *elaborată* tipologia complexelor funerare din necropolele medievale urbane (cca 150 de morminte) din spațiul pruto-nistrean din perioada Hoardei de Aur; prezentată caracteristica etnoculturală a grupurilor de nomazi prezenți în interfluviul Nistru–Prut în această perioadă; *precizate* unele aspecte cu privire la apartenența culturală, etnică și socială a populației locale și alogene din spațiul carpato-nistrean în secolele XIV–XVII; *identificate direcțiile și metodele* de cercetare bio-arheologică, potrivite studierii arheologiei alimentației din Moldova în perioada secolelor XIV–XVIII; realizată o retrospectivă a tipurilor de cuptoare și vetre folosite pentru prepararea hranei din vechime până în sec. XIV, stabilite tipurile de instalații de gătit pentru perioada sec. XIV–XVIII; *elaborată tipologia și cronologia* colecțiilor de obiecte din metale neferoase din spațiul est-carpatic din sec. X–XIII în contextul relațiilor cu populațiile din zona mediteraneană, dunăreană, din Crimeea, Rusia medievală și din zona Volgăi; identificate și analizate anumite seturi de podoabă din sec. XIV (de origine mongolo-tătărească), ce au stat la baza formării tipurilor de podoabă autohtone; *s-a contribuit la elaborarea cronologiei* relative a emisiunilor monetare ale lui Petru I Mușat; *identificate metodele* baterii monedelor moldovenești în baza groșilor lui Petru I din tezaurul Buruienești; *analizate* monedele moldovenești la nivel de ștanțe și *propusă* tipologia acestora; *publicat* un tip monetar atribuit coloniei genoveze de la Licostomo, considerat până acum inexistent.